

בפני הרשם לענייני ירושה
בתל אביב

מספר תיק _____

בעניין:

שם המנוח/ה: ז"ל, ת"ז שמספרה 000000000

בעניין המנוחה:

יש לפרט פרטים מלאים לגבי המנוחה

ובעניין:

המבקשים (המתנגדים):

1. שם פרטי ושם משפחה: _____, מספר תעודת זהות: _____

כתובת: _____

כתובת דוא"ל: _____

מספר טלפון: _____

2. שם פרטי ושם משפחה: _____, מספר תעודת זהות: _____

כתובת: _____

כתובת דוא"ל: _____

מספר טלפון: _____

יש לפרט את כל הפרטים של המבקשים – לפי העניין

-נגד-

המשיב:

שם מלא: _____, ת"ז _____

כתובת: _____

כתובת דוא"ל: _____

מספר טלפון: _____

יש לפרט את כל הפרטים של המשיבים – לפי העניין

יש לפרט את כל הפרטים של המשיבים – לפי העניין

דוגמא להתנגדות לצוואה

מסמך זה מהווה דוגמא כללית, בכדי להציג נושאים כלליים שניתן להציג כחלק מהתנגדות לצוואה.

כמובן שיש להתאים כל פתיח לגופו ולנסיבותיו. חשוב לציין שיש חשיבות רבה להיוועץ עם עו"ד בכל הנוגע להתנגדות צוואה וכל מקרה לנסיבותיו.

להלן יובא דוגמא להתנגדות צוואה בעניין הפתיח.

מוגשת בזה התנגדות לבקשה למתן צו קיום צוואה, אשר הוגשה על-ידי המשיב לכבוד הרשם לענייני ירושה בתל-אביב (תיק מספר _____).

יש לפרט את כל הפרטים בעניין נושא ההתנגדות.

בית המשפט הנכבד יתבקש בזאת להורות על בטלות הצוואה נושא הדיון, מהטעמים שיפורטו להלן.

ההדגשות לאורך ההתנגדות אינן במקור אלא אם צוין אחרת.

חשוב להזכיר, כי מטרתה של התנגדות לצוואה היא למעשה להתנגד לצוואה – ולהביא במקרים מתאימים לפסילתה, כך שיהיה ניתן לקיים צוואה קודמת או לעתור לירושה על פי דין.

העילות לפסילת צוואה יכולות להיות מסוגים שונים ומסיבות שונות.

במסמך זה יפורטו, באופן כללי, נושאים עיקריים וחשובים שחשוב לבחון כחלק מבניית התנגדות לצוואה.

מבוא

מקובל לפרט את כל הפרטים בעניין הרקע העובדתי הרלוונטי, לרבות הקשרים המשפחתיים.

1. ביום ____ הלכה המנוחה, ז"ל (להלן: "המנוחה"), לבית עולמה. זאת, בהיותה כבת ____ שנים.

2. המנוחה ז"ל ובעלה ____ ייבדל לחיים ארוכים – הביאו לעולם יחד 3 ילדים בלבד שפרטיהם כדלקמן: ____ .

3. צוואת המנוחה הנטענת, אשר נתבקש צו לקיומה, היא צוואה שנעשתה בניגוד לדין, תוך הפעלת השפעה בלתי הוגנת שאין בה כדי לשקף את רצון המנוחה.

יש לקבל ייעוץ משפטי מקיף בעניין העילות לבטלות הצוואה, חשוב לעבור על פי הוראות הדין ולבחון את הוראות הדין הרלוונטיות.

4. כפי שנראה להלן, דינה של הצוואה - בטלות.

כמובן שחלק מהנספחים להוכחת טענות ההתנגדות יש לצרף את העתק הצוואה לכתב ההתנגדות.

רקע עובדתי

העובדות המפורטות להלן הן לשם ההמחשה בלבד ע"מ ליתן דוגמאות לעובדות שיכולות להוות חלק מהנושא. כל מקרה לנסיבותיו ולהלן מספר דוגמאות לסעיפים שיכולים להוות בסיס לרקע העובדתי.

5. המנוחה אהבה מאוד את ילדיה. היא הקדישה את כל כולה למענם ודאגה להם ימים כלילות.

6. מערכת היחסים בין המבקשים לבין האם, המנוחה, היו יחסים תקינים.

7. המבקשים לא התגוררו בישראל וזאת עד לשנת 2010. לבקשת המנוחה, בשנת 2010 עשו עלייה לישראל, ומאז הם התגוררו בסמיכות למנוחה.

8. משך שנים רבות גר המשיב ביחידת הדיור הסמוכה לבית המנוחה.

9. בין המשיב לבין המנוחה התקיימה מערכת יחסים של תלות יסודית ומקיפה.

10. המשיב ניהל בעצמו את כלל ענייני המנוחה, למיטב ידיעת המבקשים, המשיב החזיק בייפוי כוח ובזכויות חתימה בחשבונות הבנק של המנוחה.

11. בשלב מסוים, מצבה הבריאותי של המנוחה התדרדר והיא הפכה לסייעודית. זמן קצר לאחר מכן, הובאה למנוחה מטפלת זרה (ממולדובה) שסייעה לה במטלות היום יום. זמן קצר לאחר מכן, הועברה המנוחה לבית אבות סיעודי ושם שהתה עד לפטירתה.

12. מצבה המנטאלי של המנוחה לא ידוע עד תום למבקשים. אך ידוע למבקשים שהמנוחה לא היתה כשירה לערוך את הצוואה במועד בו נערכה.

13. המבקשים שומרים על זכותם לבקש מבית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צווים הנוגעים לקבלת מסמכים רפואיים הנוגעים למנוחה.

בהקשר זה יש לבחון את כל העילות הרלוונטיות להתנגדות לצוואה.

יש לברר את הנושאים הרכשיים הנוגעים למנוחה.

יש לברר את הנושאים הרפואיים וכלל המסמכים הנוגעים למנוחה.

יש לבחון את נסיבות עריכת הצוואה, ובכלל ההקשרים, לבדוק –

• **מי לקח את המנוחה לערוך את הצוואה**

• **מי שילם על הצוואה**

• **על שם מי הוצאה החשבונית בגין עריכת הצוואה**

• **מי הביא את המנוחה אל עורך הדין לחתימה על הצוואה**

• **מה היה הקשר בין המנוחה לבין עורך הצוואה**

• **מי העדים שחתמו על הצוואה**

• **האם המטפלת היתה לצד המנוחה**

• **האם לנהנה יש מעורבות בעריכת הצוואה.**

במידת הצורך – יש לבחון את כל נושא פירוט מערכת היחסים שבין המבקשים למשיב והאינטרסים השונים.

מערכת יחסים לדוגמא בין אחים אשר עולה על שרטון – ואף מקיימת יחסי איבה וטינה – יכולים להווה אינדיקציה כזו או אחרת למעורבות בעניין הצוואה.

ככל שהדבר רלוונטי - מומלץ לציין – אם היה דבר קיומה של הצוואה הנטענת ידוע או לא ידוע למבקשים.

במקרה של צוואה בכתב יד ומרכיבי יסוד הצוואה:

14. סעיף 19 לחוק הירושה מונה את התנאים הבסיסיים לקיומה של צוואה בכתב יד: "צוואה בכתב יד חייבת להיכתב כולה בידי המצווה, תישא תאריך כתוב בכתב ידו ותיחתם בידו".

15. בסעיף 25 לחוק הירושה בחר המחוקק לקבוע את "מרכיבי היסוד בצוואה".

16. לעניין צוואה בכתב יד, מרכיב היסוד הוא כי הצוואה "כולה" כתובה בכתב ידו של המצווה.

17. נטל השכנוע להוכחת כתב הצוואה ככתב ידו של המצווה מוטל על מבקש הקיום כתנאי מקדים והכרחי, קודם להוכחת העובדה שבצוואת אמת מדובר.

18. כאשר מדובר בצוואה כתב יד – חשוב שהצוואה כולה תהא כתובה בכתב ידו של המצווה וזה היא עיקר מהותה של צוואה בכתב יד.

19. מדובר ביסודות קונסטיטוטיביים שאינם ניתנים לריפוי מכוח סעיף 25 לחוק הירושה.

הפסיקה קבעה כי מן הראוי שבצוואה המורכבת ממספר דפים ייחתם כל דף על ידי המצווה.

אומנם כשאינן חתימה על כל עמוד ועמוד אין בכך כשלעצמו פגם בצוואה, אך כאשר זה מצטרף לנסיבות עובדתיות נוספות של המקרה זה יכול להביא להטלת ספק באשר לאמיתות הצוואה (ע"א 681/71 מרק נ' שאבי, לג (1) 7).

האם הצוואה משקפת את רצון המנוחה?

אחת הנקודות המרכזיות בענייני ירושות וצוואות הוא רצון המצווה. בו בזמן שעורכים התנגדות לצוואה, יש צורך לשים לב לכל עניין ועניין לרצון המנוחה.

20. צוואה אמורה ליתן ביטוי לרצונו הכן והאמיתי של המנוחה באשר למה שייעשה ברכושה שאותו צברה בימי חייה. המנוחה היא זו שתקבע מה ייעשה ברכושה לאחר מותה.

חשוב להכיר את הפסיקה הרלוונטית בנושאים אלו.

21. העובדה שפלוני הוא היורש היחיד על-פי הצוואה אין בה בלבד כשלעצמה כדי ליצור הנחה עובדתית שהוא השפיע השפעה בלתי הוגנת על המנוחה.

22. יש במקרים רבים מצבים שבהם הצוואה משקפת רגשות חיבה וקרבה או הכרת תודה שרחש המוריש לאדם מסוים, בשל העזרה שהגיש לו זה בחייו או בשל הקרבה ששררה ביניהם, וזו הסיבה לכך שהוריש לאותו אדם, ולו בלבד, את כל רכושו עלי אדמות.

אחת השאלות המרכזיות שנבחנות היא - מה היה רצון המנוחה?

23. החוק מעניק משקל רב לזכותה של המנוחה (המצווה) להחליט מה ייעשה בנכסיה לאחר פטירתה – גם במקרה שבו היא מדירה את היורשים לפי דין מזכויותיהם.

24. בית המשפט יכבד את רצון המנוחה כפי שמתבטאת בצוואה ובלבד שמדובר ברצון אמיתי ובלתי תלוי.

25. כחלק מכלל הנסיבות, יבחן ביהמ"ש הנכבד את הגיונה של הצוואה.

בין כלל הנסיבות, תיבחן השאלה – האם הדרת המבקשים מהעזבון נעשתה עקב השפעה בלתי הוגנת על המנוחה?

האם הצוואה "הוכתבה" למנוחה תוך השפעה בלתי הוגנת?

יש לבחון את השאלה האם מדובר בצוואה "מוזמנת" אשר הוכנה על ידי אדם כלשהו ו"הוכתבה" למנוחה?

26. בע"א 423/75 **מרדכי בן נון נ' ריכטר**, פ"ד לא(1) 372, נקבע שבמקרה שבו הנסיבות מלמדות על תלות מקיפה ויסודית של המנוחה (המצווה) בנהנה, וכאשר יש הוראת צוואה שנויה במחלוקת בעליל לטובת הנהנה, אזי נטל ההוכחה יעבור אל מי שמבקש את קיומה של הצוואה.

27. בדנ"א 1516/95 - **ר' מרום נ' היועץ המשפטי לממשלה**, [פורסם בנבו] תק-על(2)98, 1831, 1834 (1998) נקבעו מספר מבחנים שיש בהם לבדוק תלות שנוצרה בין הנהנה למנוחה (המצווה) והאם הייתה תלות בעוצמה מספיקה להקמת חזקה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת.

✓ מבחן העצמאות

בסוגייה זו תיבחן מידת העצמאות הפיזית והמנטאלית של המנוחה בתקופה הרלבנטית לעשיית הצוואה. ככל שהמצווה הייתה יותר עצמאית תתחזק נטיית בית המשפט לשלול את קיומה של תלות מקיפה ויסודית של המצווה בנהנה.

✓ מבחן התלות והסיוע

פה נבחנת השאלה – האם הקשר בין המנוחה לבין הנהנה התבסס על מתן הסיוע שהמנוחה נזקקה לו. אם הנהנה סייע למצווה (למנוחה) להתגבר על קשיים ומגבלות ייטה בית המשפט לקבוע שהמנוחה הייתה תלויה בנהנה. בהקשר זה תיבחן גם השאלה - אם הנהנה היה היחיד שסייע למנוחה (למצווה) בכל צרכיה או שהיו גם אחרים שסייעו בעניין זה.

✓ מבחן הקשר עם בני אדם אחרים

מבחן זה בודק את היקף הקשרים שקיימה המנוחה (המצווה) עם בני אדם אחרים מלבד הנהנה ואת עוצמתם. ככל שהניתוק גדול יותר כך תתחזק ההנחה שהמצווה היתה תלויה בנהנה.

✓ מבחן נסיבות עריכת הצוואה

המבחן מתמקד בנסיבות הספציפיות של עריכת הצוואה ובמידת מעורבות הנהנה בעריכתה. ככל שמעורבותו גדולה יותר אך עדיין לא נכנסת בגדר סעיף 35 לחוק הירושה, כך תגדל הנטייה להניח שהמצווה היה תלוי בנהנה.

סיכום

לאור כל האמור לעיל, יקבע ביהמ"ש האם התקיימו או לא התקיימו מבחני המשנה המקימים יחסי תלות בעוצמה מספיקה להקמת חזקה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת.

סעיף 35 לחוק הירושה התשכ"ה – 1995

אחת השאלות החשובות בדיני ירושה – היא האם הנהנה לקח חלק בעריכת הצוואה?

28. סעיף 35 לחוק הירושה קובע – כי למעט צוואה בעל פה, הוראת צוואה שמזכה את מי שערך אותה או את מי שהיה עד לשעייתה או שהוא לקח באופן אחר חלק בעריכתה שלה, ולרבות הוראה המזכה בן זוגו של כל אחד מאלה, הוראת הצוואה בטלה.

29. הסעיף קובע חזקה חלוטה לפיה מי שנכנס בגדרו גורם לבטלות הוראות הצוואה שנעשתה לטובתו.

השופט רובינשטיין קובע בע"א 5869/03 נילי חרמון נ' בנימין גולוב, פ"ד נט 1(3) כי בסופו של דבר המבחן הינו מבחן השכל הישר – ביחס לכל מקרה ונסיבותיו ונוכח מידת האינטנסיביות והחומרה של מעורבות הנהנה בעריכת הצוואה.

"מבט על" והצטברות אירועים וזיקות

כחלק מהפסיקה של בית המשפט נקבע כי הצטברותם של אירועים וזיקות שכל אחד בפני עצמו לא היה בו כדי להציב את התווית של נטילת חלק בעריכת הצוואה, אבל הרבה יחד, "בהיקבצם יחד" ב"מבט על" יכולים ליצור את התווית של נטילת החלק.

סוף דבר

30. התנגדות זו נתמכת בתצהיר המבקשים.

31. לאור כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על בטלות צוואת המנוחה.

32. ככל שהמשיב יתנגד למבוקש, מבוקש להשית עליו את הוצאות ההליך, לרבות שכר טרחת עורך דין.

הערה לפני סיכום: כפי שפורט לעיל, מטרתו של מסמך זה הוא להציג באופן כללי בלבד את ההיבטים השונים הרלוונטיים לדוגמא להתנגדות לצוואה. כל מקרה לגופו ולנסיבותיו. יש עילות נוספות שלא פורטו לעיל וחלק מהעניין המרכזי הוא יישום המקרה והוכחתו. מומלץ לקבל ייעוץ משפטי מתאים בכדי להיווכח אם יש טעם/מקום להתנגדות ומה העילות שמומלץ להתרכז בהן.